

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Libelli Cvivsdam Antverpiæ Nvper Editi Contra
Serenissimvm D. Ioannem ab Austria, Gubernatorem
generalem inferioris Germaniæ, qua parte conscientiæ, vt
vocant, libertas in eo requiritur, breuis & ...**

Lens, Jean de

Lovanii, 1578

Decimonono quatenus probari potuerit pijs quibusdam pacificatio
Gandauensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30345

duntaxat ac Zelandia perpeti, sed omnibus in hisce prouincijs istius generis libertatem probare debuissent. Sed neque delectare potuit eos exemplar Germanicum, vbi sciunt Caluini discipulos quibus in locis obtinent principatum, Romanæ fidei homines secum in sua professione perferre non posse. Quos igitur illic non perferunt, hic sperare potuimus esse laturus? Quibus autem in locis obtinet Lutheranismus, facilius audio coire posse concordiam: quod quietiores illi sint, minusque se dogmatum aduersitate ab hominibus catholicis seuererint. Quales si hic istos Libertinos haberemus, tum paulo ab iis congruentius ad exempli Germanici considerationem vocaremur.

QV ID porro minus candidum, quam CAPV B
XIX. conditiones pacis Gandauensis conari ad perpetuam quandam & vbique stabiliendam in omni religione trahere libertatem? Cum certum sit pacem illam hac lege coisse, ut cæteris quidem in prouincijs Catholica & Romana religio, uti antea, teneretur. In Hollandia verò & Zelandia religionis exercitium in suis, ut tunc erat, locis permetteretur tantisper, dum esset aliquid ea de re per status patriæ generales constitutum. Vbi imprimis Art. 3. 4. 5. neq; iudicium statibus de religione committe-

E 2   batur,

batur, sed de loco: neque ille Hollandiæ & Zelandiæ status in religione probabatur his qui pacem cum duabus illis prouincijs, ad id vsque tempus inimicis, confectam esse cupiebant: sed tolerabatur, cum non modò tum nulla ratione posset ad similitudinem cæterarum prouinciarum conformari, verùm metus esset potius, ob præsentem rerum turbā, ne cæteræ quoque ad illius modum miserè deformarentur. Vt autem hoc quod sic fuerat Gandau inter partes constitutum, Vniuersitatibus quoque probaretur, tanquam nihil contineret Catholicæ & Romanæ religioni contrarium: fecit partim ipsa rei necessitatibus; consideratio, partim spes magna breui fore, vt Domino Ioanne ab Austria in generalem prouinciarum gubernatorē facilius hac ratione suscepto, & patriæ statibus ijsdem qui tum erant, cum pax coiret, permanentibus, nihil conuentu publico decerneretur, nisi quod magno opere conduceret ad religionem Catholicam Romanam, non modò vbi ea vigeat conseruandam, verùm etiam vbi periclitabatur, protegendā, & vbi collapsa fuerat, paulatim instaurandā. Sed ô spes, quàm sæpe multorū vsq; adhuc expectationē bonā fefellisti? hic quoque bonorū omniū expectatio frustrata est. Nam agēte proculdubio postea per idoneos

neos ministros suos principe tenebrarum,
 cui nihil obtingere potest gratius, quàm si
 in varijs errorum vitiorumque tenebris ad
 plurimorum perniciem grassari sinatur, ne-
 que ille retentus est cum esset susceptus,
 quia nimirum primarijs quibusdam nec an-
 tea placuerat: & prouinciarum status ad
 vnius potissimum arbitrium, quem factio
 paucorum aduocarat, sic inuersi, sic immu-
 tati sunt, vt submotis optimis quibusque
 Catholicis, quod non satis boni patriotæ
 fingerentur, nec ipsam quidem pacificatio-
 nem Gandauensem per eos, vti modo sunt,
 compluribus in locis, spes aliqua sit posse
 conseruari. Sane cum adeò cito per hunc,
 quisquis ille tandem est, tam præclare se in-
 strui patiantur, vt quia religio Dei donum
 est, omni sublata Ecclesiastica disciplina, quã
 rectè patres quidam velut gubernaculum
 in tempestate esse dixerunt, vnicuique pas-
 sim suæ religionis exercitiũ permittendum
 esse videatur. Cognitum enim satis est, ple-
 rorumque his in locis sectariorum, in eo
 præcipuè religionis exercitium esse consti-
 tutum, vt nullos in alia quàm quæ ipsis col-
 libuerit, religione viuere patiãtur. Et quan-
 quam ad breue tempus ægrè dissimulare ni-
 tuntur, nõ se tamen cohibent, quin vngues
 hic interdum proferant suos. Quid autem

in Hollandia & Zelandia? nōne palam est nihil illic minus etiamnum seruari, quā Gādensis pacificationis leges? Num in illis aut contumeliæ, aut probra cessant ecclesiasticorū, aut vincula, aut cædes, aut exilia cōquiescunt? Quæ utinā prouinciæ reliquas suo satis exemplo mouissent, nō nūc dolentes vetus illud ac tritū vsurpare cogeremur:

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

CAPVT
XX.

HACTENVS ijs breuiter refutatis quæ in libello memorato causam religionis attingebāt, iam hic finem feceram, nisi de Iudæis paucula quædā adiungenda putauissem, non aliena (vt arbitror) ab instituto futura, cum illinc quoque peti soleat nō contemnendum argumentū, ad cōprobendam hanc tā prodigiosam in religione libertatē. Iudæis igitur, suis in synagogis atq; ædibus, libera permittitur auitæ religionis obseruatio, neque sibi in eos Ecclesia ius exercēdæ potestatis vsurpat, qui sese illi neque volūtate vnquā, neq; eiusdem religionis professione submiserūt. Quid enim mihi, ait Paulus, de his qui foris sunt, iudicare? Sed etsi illos cogere Ecclesia iure posset ad Christianæ religionis amplexum, neque vllā permittere in sua religione libertatē, iustis tamē grauibsq; rationibus, quamobrē eos præ hæreticis atque schismaticis toleraret, moueretur. Primū, quod veritatem